

D • N
6/3 1953

Berlin

Före nazismen var Berlin det främsta uttrycket för de motsättningar som länge hotade och till slut störtade den tyska demokratin. De båda extremistpartierna, nazister och kommunister, hade sammanlagt vid val efter val en överväldigande majoritet; deras fiendskap hindrade inte att de i avgörande lägen samverkade för att genom strejker och obstruktion förstöra folkstyrelsen. Under nazismen blev Berlin som det unifierade och likriktade Tysklands huvudstad kärnan i den regim som spred skräck över världen. Nu framstår Berlin, det fria Västberlin, som Västerns mest utsatta, modigt försvarade bastion i kampen mot terrorismen från öster. Nazism och kommunism är för denna befolkning lika förhatliga, anslutningen till demokratin är självfallen. Den genom erfarenhet vunna insikten har lett till denna väldiga förändring. Mer än någon annan folkgrupp har berlinarna sett de tävlande tyrannierna på nära håll — de vet vad det gäller.

Det är nu drygt två år sedan den demokratiska enigheten klarlades genom val till Berlins representation. Alla mandat gick till de tre ostridigt författningstroga partierna; omkring hälften till socialdemokraterna, en fjärdedel till vardera det kristligt-demokratiska och det fria demokratiska partiet. Kommunisterna förkunnade röststrejk, men fick svar genom ett nittiprocentigt valdeltagande, det enda parti som hade några beröringspunkter med kommunismen (de oavhängiga) stannade vid 10.000 röster av nära 1,7 miljoner. De tre demokratiska partierna samarbetar i representation och regering (senat) under ledning av socialdemokraten borgmästare Ernst Reuter, som kommit att personifiera den fria sammanhållningen och motståndsviljan. Ingen tvivlar på att ett nytt val kommer att visa frontens orubade styrka.

Stämningen i Berlin förklaras delvis av den nationella samhörigheten med det fria Tyskland. Den påverkas säkerligen också av materiella faktorer. Man vet hur dåligt läget trots otvivelaktiga förbättrin-

gar är i öster. Den som lever i Östberlin får arbeta vida längre än sin landsman i Västberlin för en given vara: 6—7 gånger längre för ett par skor, 3 gånger längre för ett kilo margarin, mer än dubbelt så länge för en bit kött eller korv — endast i fråga om det oundgängliga brödet är skillnaden till västsektorns förmån obetydlig. Men det väsentliga som möter i den dagliga debatten och i flyktingarnas rapporter är något annat. Förtrycket, otryggheten, godtycket gör det olidligt att leva under diktaturen. Människorna i Västberlin vet vad rättssäkerhet och medborgerlig frihet är värda. Förr kunde de rösta för nazism eller kommunism, bestämda av missnöje och illusioner. Nu känner de bedrägeriet, lögnerna, maskeringen, de har härdats till demokrater.

Mer än något annat område är Berlin en gränsstad, bara en gränsstad. Den ryska zonen går runt denna bastion; det är tiotals mil till närmaste plats i det fria Västtyskland. När som helst kan snaran dras åt på nytt liksom under kvävningssöket 1948—1949; flertalet vägar till väster är redan spärrade, och kanske får en luftbro ånyo tillgripas för att hålla Berlin

vid liv. Ett krig skulle, även om det på kortaste tänkbara tid ledde till Västerns seger, innebära en skövling och ett dödande i Berlin, än ohyggligare än för åtta år sedan. Inför dessa faror uppstår det sinnelag som är det från tvekan och tvivel fria gränsfolkets: en fasthet som framkommer i förbigående utan ostentation, en nonchalans som kan verka cynisk, en vilja att stå över händelserna, att visa vad "trots allt" betyder.

Vad hoppas man på? Ja, det samma som vi alla andra. Att någon utväg skall yppa sig, att ryssarna skall känna det meningslöst att söka underkuva världen, att Ryssland självt skall förändras. Det finns mera intensitet än hos oss andra i dessa förhoppningar, därför också starkare tendenser att se möjligheter i en nära framtid. Skall Västern inte genom något slags uppgörelse, något slags utbyte kunna befria Berlin och östzonen, skall den inte genom sin ökade styrka kunna förmå ryssarna till reträtt? Men i det hela vet man hur svårt, hur knutet läget är och att det kanske en generation framåt blir nödvändigt att upprätthålla vad som nu är, utan förvissning om något bättre.

Detta Berlin står inför problem och prövningar som i skärpt form ger hela den västerländska världens svårigheter. Genom att belysa dem belyser vi vårt eget läge. På vissa punkter kan vi hjälpa till; vi hjälper därmed oss själva.